

การเปิดเสรีสาขาบริการประกันชีวิตภายใต้กรอบประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

LIBERALIZATION OF TRADE IN SERVICES UNDER THE AEC:

LIFE INSURANCE SECTOR

สิรินธร จันทร์สร¹ และ ธเนศ สุจารีกุล²

¹ หลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต, sirintornjunsorn@gmail.com

² หลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต, thaness@gmail.com

บทคัดย่อ

การค้าบริการของประชาคมอาเซียนได้ดำเนินการเจรจาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539 ภายใต้กรอบความตกลงว่าด้วยการค้าบริการของอาเซียน (ASEAN Framework Agreement on Service : AFAS) โดยมีวัตถุประสงค์ในการลดหรือเลิกข้อจำกัดในการเข้าสู่ตลาด (Limitations on Marketing Access) และข้อจำกัดในการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (Limitation on National Treatment) ซึ่งเป็นการดำเนินการตามแผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint 2015) ที่กำหนดให้ประเทศสมาชิกอาเซียนต้องเปิดเสรีการค้าบริการระหว่างกัน 12 สาขาบริการซึ่งรวมถึงสาขาบริการประกันชีวิตด้วย โดยเป้าหมายสุดท้ายที่ประเทศสมาชิกต้องดำเนินการคืออนุญาตให้ผู้ให้บริการสัญชาติอาเซียนสามารถถือหุ้นได้ในธุรกิจได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 ภายในปี พ.ศ. 2558 ในทุกสาขาบริการ

จากการศึกษาพบว่าปัจจุบันพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 กำหนดให้ผู้ให้บริการสัญชาติอาเซียนสามารถเข้ามาประกอบธุรกิจได้เพียงในรูปแบบสาขาเท่านั้น และสามารถเข้ามาถือหุ้นได้เพียงร้อยละ 25 ของจำนวนหุ้นทั้งหมด ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่ายังคงไม่สอดคล้องกับเป้าหมายที่ AEC Blueprint ที่กำหนดไว้และหากเปรียบเทียบกับประเทศสมาชิกอาเซียนอื่น เช่น ประเทศสิงคโปร์ เห็นว่าประเทศไทยเปิดเสรีน้อยกว่าประเทศสิงคโปร์ทั้งในด้านรูปแบบการจัดตั้งธุรกิจและสัดส่วนการถือหุ้น

ดังนั้น เมื่อ AEC Blueprint 2015 มีผลบังคับตามกฎหมายให้ประเทศไทยในฐานะประเทศสมาชิกอาเซียนต้องปฏิบัติตามซึ่งหากไม่ปฏิบัติตามแล้วทำให้ประเทศไทยยอมสูญเสียประโยชน์ที่จะได้รับ และอาจส่งผลให้ประเทศไทยอาจต้องมีความรับผิดชอบระหว่างประเทศจากการไม่ปฏิบัติตามพันธกรณีด้วย จึงควรควรแก้ไขพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 ในส่วนของรูปแบบการประกอบธุรกิจและสัดส่วนการถือหุ้นของผู้ให้บริการสัญชาติอาเซียนให้เท่ากับ AEC Blueprint และประเทศไทยควรเจรจาจัดทำตารางข้อผูกพันให้สอดคล้องกับเป้าหมายที่ AEC Blueprint 2015 กำหนด

คำสำคัญ: การเปิดเสรีการค้าบริการ, สาขาประกันชีวิต, ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ABSTRACT

Trade in services under ASEAN Framework has been negotiated since 1996 under ASEAN Framework Agreement on Services (AFAS). Its purpose is to reduce or eliminate the limitations on marketing access and the limitation on national treatment in services, which is the aim of AEC Blueprint 2015 to achieve the ASEAN Economic Community (AEC). The final purpose of the ASEAN Member states is to allow ASEAN service provider to hold the equity in the services sectors concerned not less than 70 per cent within 2015 in all services.

However, having researched thoroughly, this thesis has found that Thailand has not abided by the provision of the AEC Blueprint 2015 aforesaid. It opens its service market, particularly life insurance service, only up to the maximum point where its domestic legislation, the Life Insurance Act of B.E.2535, allows. Therefore, an ASEAN investor can only hold foreign equity participation up to 25% at most. This is contrary to the provisions of the AEC Blueprint 2015. And if comparing with other ASEAN Member State e.g. Singapore, it is shown that Thailand are less liberate on business structure and shareholder ratio than Singapore.

Non-compliance with the provisions of the AEC Blueprint 2015 to which Thailand, as an ASEAN Member State, has an obligation to conform, shall be intend to violation to a treaty obligation. This may punish Thailand's reputation, and may make Thailand suffered from state liability. Therefore, it should be amended Life Insurance act 1992 in the portion of Model of business operation and share-holding to be equal to the qualification in AEC Blueprint 2015 which signed by Thailand. And negotiate to set up the schedule of commitment to be consistent with AEC Blueprint 2015.

Keywords: Liberalization of trade in services, Life insurance services, ASEAN Economic Community

1. บทนำ

เนื่องด้วยประเทศไทยซึ่งเป็นหนึ่งในสมาชิกประชาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) และได้เข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) พร้อมกับประเทศสมาชิกอื่นๆ อีก 9 ประเทศ เมื่อปี พ.ศ. 2558 เพื่อเปิดเสรีการค้าสินค้า การค้าบริการ การลงทุนและแรงงาน และ โดยที่ประชาคมอาเซียนได้ให้เห็นถึงความสำคัญของการเปิดเสรีการค้าบริการ จึงได้ดำเนินการเจรจาการเปิดเสรีการค้าบริการในกรอบอาเซียนมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539 ซึ่งต่อมาได้มีการจัดทำแผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint 2015) ซึ่งกำหนดให้ประเทศสมาชิกอาเซียนต้องเปิดเสรีการค้าบริการระหว่างกัน โดยเป้าหมายสุดท้ายที่ประเทศสมาชิกอาเซียนต้องดำเนินการคืออนุญาตให้ผู้ให้บริการสัญชาติอาเซียนสามารถถือหุ้นได้ในธุรกิจได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 ภายในปี พ.ศ. 2558 ในทุกสาขาบริการ ซึ่งรวมถึงสาขาประกันชีวิตด้วย ซึ่งในปัจจุบันการเปิดเสรีสาขาบริการประกันชีวิตยังคงล่าช้ากว่าการเปิดเสรีสาขาอื่นๆ

การดำเนินการเปิดเสรีการค้าบริการตามแผนงาน AEC Blueprint 2015 เป็นการดำเนินงานภายใต้กรอบความตกลงว่าด้วยการค้าบริการของอาเซียน (ASEAN Framework Agreement on Services : AFAS) ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการลดหรือเลิกอุปสรรคในการค้าบริการ (Reduction or elimination of barrier to services) 2 ประการ คือ (1)

ข้อจำกัดในการเข้าสู่ตลาด (Limitations on Marketing Access) และ (2) ข้อจำกัดในการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (Limitation on National Treatment) และเพื่อเปิดตลาดการค้าบริการระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนให้มากกว่าที่เปิดไว้ในกรอบองค์การค้าโลก

ภายใต้ภายใต้กรอบความตกลงว่าด้วยการค้าบริการของอาเซียน (ASEAN Framework Agreement on Services : AFAS) กำหนดให้ประเทศสมาชิกต้องเปิดเสรีการค้าระหว่างกัน 12 สาขาบริการซึ่งรวมถึงสาขาบริการประกันชีวิตด้วย (Life Insurance service) การเปิดเสรีสาขาบริการประกันชีวิต จึงย่อมส่งผลกระทบต่อธุรกิจประกันชีวิตในประเทศไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ด้วยเหตุนี้ไทยในฐานะประเทศสมาชิกอาเซียนจึงควรมีการเตรียมความพร้อมที่จะรองรับการเปิดเสรีดังกล่าว

วิจัยฉบับนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการเปิดเสรีการค้าบริการเฉพาะสาขาประกันชีวิตภายใต้กรอบภายใต้กรอบความตกลงว่าด้วยการค้าบริการของอาเซียน (ASEAN Framework Agreement on Services : AFAS) ซึ่งเป็นการดำเนินงานตามแผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint 2015) เพื่อให้ทราบถึงพันธกรณีของประเทศไทยและมาตรการทางกฎหมายประเทศไทยที่มีอยู่ในประเทศว่าสอดคล้องกับแผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint 2015) หรือไม่ และหากไม่สอดคล้องแล้วกฎหมายประเทศไทยที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันเพียงพอต่อการอนุวัติการให้เป็นไปตามแผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint 2015) หรือไม่ ทั้งนี้เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายประเทศไทยที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน หรือออกกฎหมายฉบับใหม่ เพื่ออนุวัติการให้เป็นไปตามพันธกรณีดังกล่าวต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษา หลักการ แนวคิด ทฤษฎีและความเป็นมาเกี่ยวกับการเปิดเสรีการค้าบริการสาขาประกันชีวิต ภายใต้กรอบประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และเพื่อศึกษาพันธกรณีของประเทศไทยและต่างประเทศเกี่ยวกับเปิดเสรีการค้าบริการสาขาประกันชีวิต ทั้งนี้เพื่อประเมินและวิเคราะห์กฎหมายภายในของไทยว่าสามารถที่จะอนุวัติการให้เป็นไปตามพันธกรณีได้หรือไม่

3. การดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยฉบับนี้จะดำเนินการโดยวิธีการวิจัยทางเอกสาร (Documentary Research) ที่เกี่ยวข้องกับความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ (General Agreement on Trade in Service; GATS) และ ความตกลงว่าด้วยการค้าบริการของอาเซียน (ASEAN Framework Agreement on Services : AFAS) รวมทั้งตราสารอาเซียนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิเช่น AEC Blueprint 2015 รวมทั้งกฎหมายภายในประเทศไทยที่เกี่ยวข้อง อาทิเช่น พระราชบัญญัติว่าด้วยการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542, พระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 และเอกสารทางกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

4. ผลการวิจัย

เมื่อพิจารณาตามแผนงาน AEC Blueprint 2015 ที่กำหนดให้ประเทศสมาชิกอาเซียนรวมถึงประเทศไทยต้องเปิดเสรีการค้าบริการระหว่างกันทุกสาขาบริการ โดยมีเป้าหมายสุดท้ายที่ประเทศสมาชิกอาเซียนต้องดำเนินการคือ

ต้องอนุญาตให้ผู้ให้บริการสัญชาติประเทศอาเซียนสามารถถือหุ้นได้ไม่น้อยกว่าในอัตราร้อยละ 70 ภายในปี พ.ศ. 2558 ซึ่งปัจจุบันได้ล่วงเลยช่วงเวลาดังกล่าวมาแล้ว ซึ่งกฎหมายภายในของประเทศไทยในปัจจุบันยังไม่สอดคล้องกับแผนงานดังกล่าวในประเด็นของรูปแบบการประกอบธุรกิจประกันชีวิตและสัดส่วนการถือหุ้นของผู้ประกอบการสัญชาติประเทศสมาชิกอาเซียนซึ่งอธิบายได้ดังนี้

ตารางที่ 1 ตารางแสดงแผนการเปิดเสรีการค้าบริการภายใต้ AEC BLUEPRINT 2015

สรุปแผนการเปิดเสรีการค้าบริการภายใต้ ASEAN AEC BLUEPRINT 2015 (โดยสังเขป)	
ขอบเขตสาขาที่เปิดเสรี	เป้าหมายระดับการเปิดเสรี
1. สาขาบริการที่เร่งรัดเปิดเสรี (Priority Sectors) ภายใน ปี ค.ศ. 2010 <ul style="list-style-type: none"> ● บริการด้านคอมพิวเตอร์และคมนาคม ● บริการด้านสุขภาพ ● บริการด้านท่องเที่ยว ● บริการด้านโลจิสติกส์ เช่น ขนส่งทางทะเล ทางถนน และทางรางและบริการที่เกี่ยวข้อง 	1. การค้าบริการแบบข้ามพรมแดน: ให้เปิดเสรีโดยไม่มีข้อจำกัด 2. การให้นักลงทุนอาเซียนเข้าลงทุนจัดตั้งธุรกิจบริการที่เร่งรัดเปิดเสรี: ทอยเปิดให้นักลงทุนอาเซียนถือหุ้นได้ <ul style="list-style-type: none"> ● 49% (ปี ค.ศ. 2008) ● 51% (ปี ค.ศ. 2008) ● 70% (ปี ค.ศ. 2010) 3. สาขาโลจิสติกส์: จะทอยเปิดให้นักลงทุนอาเซียนถือหุ้นได้ <ul style="list-style-type: none"> ● 49% (ปี ค.ศ. 2008) ● 51% (ปี ค.ศ. 2010) ● 70% (ปี ค.ศ. 2013)
2. บริการสาขาอื่นๆ ทั้งหมด (Other Sectors) 4 ภายในปี ค.ศ. 2015 เช่น <ul style="list-style-type: none"> ● บริการด้านวิชาชีพ ● บริการด้านธุรกิจอื่น ● บริการด้านก่อสร้าง ● บริการด้านการจัดจำหน่าย ● บริการด้านการศึกษา ● บริการด้านสิ่งแวดล้อม ● บริการด้านสหนาการ 	4. บริการสาขาอื่นๆ ทั้งหมด: จะทอยเปิดให้นักลงทุนอาเซียนถือหุ้นได้ <ul style="list-style-type: none"> ● 49% (ปี ค.ศ. 2008) ● 51% (ปี ค.ศ. 2010) ● 70% (ปี ค.ศ. 2015) 5. ยกเลิกข้อจำกัดอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการให้นักลงทุนอาเซียนเข้ามาจัดตั้งธุรกิจด้วย 6. การเปิดให้นักกลางอาเซียนเข้ามาทำงานมากขึ้น

แม้ว่าปัจจุบันผู้ประกอบการต่างตัวสามารถประกอบธุรกิจประกันชีวิตในประเทศไทยโดยไม่ต้องขออนุญาตการประกอบธุรกิจต่ออธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ทั้งนี้เนื่องจากกระทรวงพาณิชย์ได้อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 46 วรรคหนึ่ง และบัญชีสามข้อ 21 ท้ายพระราชบัญญัติประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 กำหนดให้ธุรกิจประกันชีวิตเป็นธุรกิจบริการที่ได้รับยกเว้นจากข้อห้ามที่มีให้คนต่างด้าวประกอบธุรกิจ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการว่าด้วยการประกอบธุรกิจคนต่างด้าว

อย่างไรก็ตาม การขออนุญาตประกอบธุรกิจเป็นคนละประเด็นกับหลักเกณฑ์การประกอบธุรกิจและสัดส่วนการถือหุ้น ซึ่งผู้ประกอบการต่างตัวหากประสงค์จะประกอบธุรกิจบริการประกันชีวิตในประเทศไทยต้องปฏิบัติตาม

และอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ของพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 ซึ่งพระราชบัญญัติประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 มาตรา 13 กำหนดให้นำหลักเกณฑ์การประกอบธุรกิจและสัดส่วนของการถือหุ้นของธุรกิจประกันชีวิตตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 มาบังคับใช้สำหรับประกอบธุรกิจประกันชีวิตของผู้ประกอบการต่างด้าว

อนึ่ง เมื่อพิจารณาตามพระราชบัญญัติประกันชีวิตพ.ศ. 2535 แล้วพบว่า ปัจจุบันผู้ประกอบการต่างด้าวสามารถเข้ามาประกอบธุรกิจประกันชีวิตในประเทศไทยได้เพียง 2 รูปแบบเท่านั้น คือ

- 1) การจัดตั้งสาขาของบริษัทประกันชีวิตต่างประเทศในไทย หรือ
- 2) การเข้าถือหุ้นในบริษัทประกันชีวิตไทยซึ่งถูกจำกัดสัดส่วนการถือหุ้นได้ไม่เกินร้อยละ 25 ของจำนวนหุ้นทั้งหมด

ประเด็นที่ต้องพิจารณาจึงมีว่า กฎหมายในของประเทศไทยปัจจุบันสอดคล้องต่อการเปิดเสรีการค้าบริการธุรกิจประกันชีวิตภายใต้กรอบอาเซียนหรือไม่

ผู้วิจัยเห็นว่า แม้ในปัจจุบันพระราชบัญญัติประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 ได้มีบทบัญญัติที่รองรับการเปิดเสรีการค้าบริการสาขาธุรกิจประกันชีวิตไว้แล้วตามที่ได้กล่าวมาข้างต้นก็ตาม แต่การประกอบธุรกิจประกันชีวิตของผู้ประกอบการสัญชาติอาเซียนในประเทศไทยยังมีข้อจำกัดบางประการที่ยังคงเป็นอุปสรรคและไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่ AEC Blueprint 2015 กำหนด อันจะเห็นได้จากเป้าหมายของ AEC Blueprint 2015 ที่กำหนดให้ประเทศไทยมีพันธกรณีที่ต้องอนุญาตให้ผู้ประกอบการสัญชาติประเทศสมาชิกอาเซียนถือหุ้นในประเทศไทยได้ร้อยละ 70 ของจำนวนหุ้นทั้งหมด แต่ในปัจจุบันประเทศไทยอนุญาตผู้ประกอบการสัญชาติประเทศสมาชิกอาเซียนสามารถประกอบธุรกิจด้านการประกันชีวิตได้เพียงการจัดตั้งสาขาและถือหุ้นได้ไม่เกินร้อยละ 25 ของจำนวนหุ้นทั้งหมดเท่านั้น จึงเห็นได้ว่ากฎหมายภายในของประเทศไทยเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจประกันชีวิตของผู้ประกอบการต่างด้าวในส่วนนี้ยังไม่สอดคล้องกับเป้าหมายที่แผนงาน AEC Blueprint 2015 กำหนดไว้

ตารางที่ 2 แสดงรูปแบบการประกอบธุรกิจประกันชีวิตของผู้ประกอบการสัญชาติอาเซียนในประเทศไทย

รูปแบบการประกอบธุรกิจประกันชีวิตของผู้ประกอบการสัญชาติอาเซียนในประเทศไทย	
1. การจัดตั้งสาขาของบริษัทประกันชีวิตต่างประเทศ (มาตรา 8)	ผู้ประกอบการสัญชาติอาเซียนไม่สามารถเข้ามาประกอบธุรกิจประกันชีวิตในไทยโดยการจัดตั้งบริษัทมหาชนเพื่อประกอบธุรกิจประกันชีวิตได้ แต่ทำได้เพียงการจัดตั้งสาขาของบริษัทประกันชีวิตตปท.เท่านั้น
2. การถือหุ้นในบริษัทประกันชีวิตที่จดทะเบียนในประเทศไทย (มาตรา 10)	ผู้ประกอบการสัญชาติอาเซียนสามารถเข้าถือหุ้นในบริษัทประกันชีวิตที่จัดตั้งในไทยได้ในอัตราส่วนไม่เกินร้อยละ 25 ของจำนวนหุ้นทั้งหมด และสามารถมีจำนวนกรรมการที่เป็นคนต่างด้าวได้ในอัตราส่วนไม่เกิน 1 ใน 4 ของจำนวนกรรมการทั้งหมด

5. การอภิปรายผล

จากการผลการวิจัยถึงความไม่สอดคล้องของกฎหมายภายในของประเทศไทยต่อการเปิดเสรีการค้าบริการ สาขาประกันชีวิตภายใต้กรอบประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน นั้น เห็นว่า กฎหมายของประเทศไทยมีข้อจำกัดบางประการที่ไม่สอดคล้องกับแผนงาน AEC Blueprint 2015 อันเป็นผลให้ประเทศไทยในฐานะประเทศสมาชิกอาเซียน ต้องรีบดำเนินการแก้ไขและปรับปรุงกฎหมายภายในของประเทศไทยให้สอดคล้องกับแผนงาน AEC Blueprint 2015 ดังต่อไปนี้

1. ข้อจำกัดด้านการจัดตั้งสาขาเพื่อประกอบธุรกิจประกันชีวิต

จากการวิเคราะห์ถึงกฎหมายภายในของประเทศไทยเห็นว่ายังมีข้อจำกัดในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการสัญชาติประเทศสมาชิกอาเซียน โดยกฎหมายของประเทศไทยอนุญาตให้ผู้ประกอบการสัญชาติประเทศสมาชิกอาเซียนสามารถประกอบธุรกิจประกันชีวิตได้เพียงจัดตั้งสาขาของบริษัทต่างประเทศในประเทศไทยเท่านั้น และจะขยายสาขา ณ ที่ใดๆ ในประเทศไทยอีกไม่ได้

เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นๆ อาทิเช่น ประเทศฟิลิปปินส์ ประเทศมาเลเซีย เวียดนาม ประเทศสิงคโปร์ โดยเฉพาะประเทศสิงคโปร์และประเทศฟิลิปปินส์นั้น เปิดกว้างในการอนุญาตให้ผู้ประกอบการสัญชาติประเทศสมาชิกอาเซียนสามารถประกอบธุรกิจประกันชีวิตในรูปแบบการจัดตั้งบริษัทได้ โดยไม่จำกัดเพียงแต่จัดตั้งสาขาของบริษัทต่างประเทศเท่านั้น

ผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรมีการแก้ไขบทบัญญัติข้อจำกัดด้านการจัดตั้งสาขาของบริษัทประกันชีวิตต่างประเทศ โดยเห็นว่าควรอนุญาตให้ผู้ประกอบการสัญชาติอาเซียนสามารถเข้ามาจัดตั้งบริษัทประกันชีวิตในไทยได้ โดยไม่จำกัดเพียงแค่รูปแบบของสาขาเท่านั้น

2. ข้อจำกัดด้านสัดส่วนผู้ถือหุ้น

จากการวิเคราะห์ถึงกฎหมายภายในของไทยเห็นว่ากฎหมายไทยได้จำกัดสัดส่วนการถือหุ้นของผู้ประกอบการสัญชาติอาเซียนเพียงร้อยละ 25 ของจำนวนหุ้นทั้งหมดเท่านั้น

เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นๆ อาทิเช่น ประเทศมาเลเซียได้อนุญาตให้ผู้ประกอบการสัญชาติอาเซียนเข้ามาถือหุ้นในบริษัทประกันชีวิตได้ถึงร้อยละ 70 ของจำนวนหุ้นทั้งหมด และจากการศึกษาพบว่าประเทศสิงคโปร์นั้น ไม่มีข้อจำกัดในเรื่องสัดส่วนการถือหุ้นของผู้ประกอบการสัญชาติอาเซียนแต่อย่างใด แต่ได้มีบัญญัติในการกำหนดคุณสมบัติของผู้ถือหุ้นแทน

ผู้วิจัยเห็นว่า เพื่อให้สอดคล้องกับแผนงาน AEC Blueprint 2015 และเมื่อเปรียบสัดส่วนการถือหุ้นของแต่ละประเทศตามที่กล่าวข้างต้นกับประเทศไทยแล้ว เห็นว่าไทยควรแก้ไขปรับปรุงอัตราส่วนการถือหุ้นของผู้ประกอบการสัญชาติอาเซียนให้เพิ่มมากขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับพันธกรณีที่ประเทศไทยได้ผูกพันไว้ ทั้งนี้การเพิ่มสัดส่วนผู้ถือหุ้นดังกล่าวควรจำกัดไว้เฉพาะผู้ประกอบการสัญชาติอาเซียนเท่านั้น เพื่อไม่ให้กระทบต่อพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 ว่าด้วยกานิยามคนต่างด้าวและสัดส่วนการถือหุ้นของคนต่างด้าว

อนึ่งข้อจำกัดตามข้อ 1 และ 2 ควรเปิดเสรีให้ผู้ประกอบการสัญชาติอื่นนอกเหนือจากผู้ประกอบการสัญชาติอาเซียนหรือไม่

ผู้วิจัยเห็นว่า ไม่ควรเปิดเสรีให้ผู้ประกอบการสัญชาติอื่นนอกเหนือจากผู้ประกอบการสัญชาติอาเซียน และหากเป็นข้อวิตกว่าการเปิดเสรีดังกล่าวจะเป็นการเปิดเสรีให้นักลงทุนต่างชาติเข้ามาลงทุนมากไปหรือไม่ เห็นว่า เรา

สามารถสว่นช้อยกเว้นได้ โดยนำหลักการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (National Treatment) มาบังคับใช้และหลักการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (National Treatment) ยังสามารถนำไปใช้กับประเทศอื่นนอกกลุ่มอาเซียนที่มีความประสงค์ที่จะทำธุรกิจประกันชีวิตร่วมกับประเทศไทยได้

ตารางที่ 3 แสดงข้อผูกพันการเปิดเสรีการค้าบริการสาขาประกันชีวิตของประเทศสิงคโปร์

เรื่อง	กรอบอาเซียน
ประเทศสิงคโปร์	<ul style="list-style-type: none"> - ในการบริการข้ามพรมแดน ประเทศสิงคโปร์ไม่ได้ผูกพันให้เปิดเสรีแต่อย่างใด - การบริ โภคในต่างประเทศนั้น ไม่ได้มีข้อจำกัดแต่อย่างใด กล่าวคือเปิดเสรีอย่างเต็มที่ - ในการจัดตั้งธุรกิจเพื่อให้บริการ ไม่ได้มีข้อจำกัดแต่อย่างใด เว้นแต่ <ol style="list-style-type: none"> 1. กรณีที่ชาวต่างชาติได้มาซึ่งสัดส่วนของการถือหุ้นในบริษัทชาวสิงคโปร์เป็นเจ้าของโดยจะมีสัดส่วนการถือหุ้นรวมกันสูงสุดได้ในอัตราร้อยละ 49 โดยที่การได้มาซึ่งหุ้นนั้นจะต้องไม่ส่งผลให้ชาวต่างชาติเป็นผู้ถือหุ้นที่ใหญ่ที่สุด 2. บริษัทประกันภัยจะต้องจัดตั้งเป็นสาขาหรือบริษัทย่อย

ตารางที่ 4 แสดงข้อผูกพันการเปิดเสรีการค้าบริการสาขาประกันชีวิตของประเทศฟิลิปปินส์

เรื่อง	กรอบอาเซียน
ประเทศฟิลิปปินส์	<ul style="list-style-type: none"> - ในการบริการข้ามพรมแดนและการบริ โภคในต่างประเทศนั้น ได้กำหนดข้อจำกัด โดยให้ความเสี่ยงภัยที่เกิดในประเทศฟิลิปปินส์จะต้องทำประกันภัยกับบริษัทประกันภัยที่ได้รับอนุญาตให้ดำเนินธุรกิจในประเทศฟิลิปปินส์เท่านั้น - ในด้านการจัดตั้งธุรกิจเพื่อให้บริการ ได้กำหนดข้อจำกัดดังต่อไปนี้ <ol style="list-style-type: none"> 1) การได้มาซึ่งหุ้นของบริษัทประกันภัยในประเทศที่จัดตั้งอยู่แล้ว จะถือหุ้นได้สูงสุดถึงร้อยละ 70 ของหุ้นที่มีสิทธิออกเสียง 2) การลงทุนในหุ้นของบริษัทประกันภัยในประเทศที่ตั้งขึ้นใหม่ จะถือหุ้นได้สูงสุดร้อยละ 80 ของหุ้นที่มีสิทธิออกเสียง 3) การมีส่วนร่วมของชาวต่างชาติในคณะกรรมการบริษัทของบริษัทประกันภัยที่จดทะเบียนในประเทศนั้น จะต้องมีส่วนไม่เกินสัดส่วนการถือหุ้นของชาวต่างชาติในบริษัท

6. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

สาขาบริการประกันชีวิตเป็นสาขาบริการหนึ่งที่ต้องเปิดเสรีภายใต้แผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint 2015) ซึ่งเป็นการดำเนินงานภายใต้กรอบความตกลงว่าด้วยการค้าบริการของอาเซียน (ASEAN Framework Agreement on Services : AFAS) โดย AEC Blueprint 2015 ได้กำหนดเป้าหมายให้ประเทศสมาชิกอาเซียนต้องอนุญาตให้ผู้ให้บริการสัญชาติประเทศสมาชิกอาเซียนสามารถถือหุ้นได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 70

ภายในปี พ.ศ. 2558 โดยประเทศไทยในฐานะประเทศสมาชิกอาเซียนจึงมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามพันธกรณีดังกล่าวซึ่งปัจจุบันได้ล่วงเลยช่วงเวลาดังกล่าวมาแล้ว และจากการศึกษาพบว่ารูปแบบการเปิดเสรีโดยประเทศสมาชิกส่วนใหญ่จะมีลักษณะเป็นการเปิดเสรีด้านสัดส่วนการถือหุ้นของผู้ประกอบการจากประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นและการจัดตั้งสถานประกอบการธุรกิจ ซึ่งจะมีลักษณะที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับกฎหมายของแต่ละประเทศสมาชิกอาเซียน ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบความพร้อมในการเปิดเสรีการค้าบริการสาขาประกันชีวิตของประเทศไทยกับประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นเห็นว่าประเทศไทยยังเปิดเสรีในระดับที่ล่าช้า และไม่สอดคล้องกับเป้าหมายตามที่กำหนดใน AEC Blueprint 2015 ผู้วิจัยเห็นว่าประเทศไทยมีพันธกรณีที่ต้องปฏิบัติตามโดยประเทศไทยจะต้องแก้ไขกฎหมายประเทศไทยให้สอดคล้องกับ AEC Blueprint 2015 โดยให้มีการแก้ไขดังนี้

1. ข้อจำกัดด้านการจัดตั้งสาขา

ให้แก้ไขบทบัญญัติที่อนุญาตให้บริษัทประกันชีวิตต่างประเทศสามารถจัดตั้งได้เพียงสาขาของบริษัท ๑ โดยให้แก้ไขเป็นอนุญาตให้บริษัทประกันชีวิตต่างประเทศสามารถประกอบธุรกิจประกันชีวิตในประเทศไทยได้โดยการจัดตั้งในรูปแบบบริษัทมหาชนได้ ดังนี้

ให้แก้ไขมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535

จากเดิม

“มาตรา 8 บริษัทประกันชีวิตต่างประเทศจะตั้งสาขาของบริษัทเพื่อประกอบธุรกิจประกันชีวิตตามพระราชบัญญัตินี้ได้ต่อเมื่อได้รับใบอนุญาตจากรัฐมนตรี โดยอนุมัติคณะรัฐมนตรี ในการนี้รัฐมนตรีจะอนุญาตโดยมีเงื่อนไขก็ได้

การขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันชีวิตและการออกใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันชีวิต โดยตั้งเป็นสาขาของบริษัทประกันชีวิตต่างประเทศตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

สาขาของบริษัทประกันชีวิตต่างประเทศที่ได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันชีวิต ต้องดำรงทรัพย์สินไว้ในประเทศไทยตามจำนวน ชนิด วิธีการและเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด จำนวนทรัพย์สินที่รัฐมนตรีกำหนดต้องไม่ต่ำกว่าจำนวนเงินกองทุนที่บริษัทต้องดำรงตามมาตรา 27

รัฐมนตรีจะออกใบอนุญาตตามความในวรรคหนึ่งก็ต่อเมื่อบริษัทได้วางหลักทรัพย์ประกันตาม มาตรา 20 และดำรงไว้ซึ่งทรัพย์สินในประเทศไทยตามวรรคสามแล้ว

บริษัทที่เป็นสาขาของบริษัทประกันชีวิตต่างประเทศจะเปิดสาขา ณ ที่ใด ๆ มิได้

สาขาให้หมายความรวมถึงสำนักงานที่แยกออกจากสำนักงานใหญ่ของบริษัทไม่ว่าจะเรียกชื่อ อย่างไม่ใด และได้รับเงินค่าใช้จ่ายจากบริษัทไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมก็ตาม แต่ทั้งนี้ ไม่รวมถึงสถานที่ที่ได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียนให้ใช้เป็นที่ตั้งหน่วยปฏิบัติการข้อมูล สถานที่เก็บเอกสารและสถานที่ฝึกอบรมที่เกี่ยวกับกิจการของบริษัท”

โดยให้แก้ไขดังนี้

“มาตรา 8 บริษัทประกันชีวิตต่างประเทศจะประกอบธุรกิจประกันชีวิตตามพระราชบัญญัตินี้ได้ก็ต่อเมื่อได้จัดตั้งขึ้นในรูปแบบบริษัทมหาชนจำกัดตามกฎหมายว่าด้วยมหาชนจำกัด และโดยได้รับใบอนุญาตจากรัฐมนตรี โดยอนุมัติคณะรัฐมนตรี ในการนี้รัฐมนตรีจะอนุญาตโดยมีเงื่อนไขก็ได้

การขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันชีวิตของบริษัทประกันชีวิตต่างประเทศตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

บริษัทประกันชีวิตต่างประเทศที่ได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันชีวิต ต้องดำรงทรัพย์สินไว้ในประเทศไทยตามจำนวน ชนิด วิธีการและเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด จำนวนทรัพย์สินที่รัฐมนตรีกำหนดต้องไม่ต่ำกว่าจำนวนเงินกองทุนที่บริษัทต้องดำรงตามมาตรา 27

รัฐมนตรีจะออกใบอนุญาตตามความในวรรคหนึ่งก็ต่อเมื่อบริษัทได้วางหลักทรัพย์ประกันตามมาตรา 20 และดำรงไว้ซึ่งทรัพย์สินในประเทศไทยตามวรรคสามแล้ว

บริษัทประกันชีวิตต่างประเทศจะเปิดสาขา ณ ที่ใด ๆ ได้ต่อเมื่อได้รับ โดยได้รับใบอนุญาตจากรัฐมนตรี โดยอนุมัติคณะรัฐมนตรี ในการนี้รัฐมนตรีจะอนุญาตโดยมีเงื่อนไขก็ได้

สาขาให้หมายความรวมถึงสำนักงานที่แยกออกจากสำนักงานใหญ่ของบริษัทไม่ว่าจะเรียกชื่ออย่างไร และได้รับเงินค่าใช้จ่ายจากบริษัทไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมก็ตาม แต่ทั้งนี้ ไม่รวมถึงสถานที่ที่ได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียนให้ใช้เป็นที่ตั้งหน่วยปฏิบัติการข้อมูล สถานที่เก็บเอกสารและสถานที่ฝึกอบรมที่เกี่ยวข้องกับกิจการของบริษัท”

2. ข้อจำกัดด้านสัดส่วนผู้ถือหุ้น

ให้แก่ผู้ถือหุ้นที่จำกัดให้ผู้ประกอบการต่างชาติสามารถถือหุ้นได้เพียงไม่เกินร้อยละ 25 ของจำนวนหุ้นทั้งหมดให้เพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับแผนงาน AEC Blueprint 2015 แต่ทั้งนี้การแก้ไขดังกล่าวให้มีผลเฉพาะประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียน แต่ไม่ได้ให้หมายความรวมถึงประเทศอื่นด้วย เว้นแต่ประเทศนั้นมีต่างประเทศอื่นซึ่งจะพิจารณาตอบแทนเป็นรายๆ ไป ไป ดังนี้

ให้แก่มาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535

จากเดิม

“มาตรา 10 บริษัทต้องมีจำนวนหุ้นที่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยถืออยู่ไม่ต่ำกว่าสามในสี่ของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด และต้องมีกรรมการเป็นบุคคลผู้มีสัญชาติไทยไม่ต่ำกว่าสามในสี่ของจำนวนกรรมการทั้งหมด”

โดยให้แก้ไขดังนี้

“มาตรา 10 บริษัทต้องมีจำนวนหุ้นที่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยถืออยู่ไม่ต่ำกว่าสามในสี่ของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด และต้องมีกรรมการเป็นบุคคลผู้มีสัญชาติไทยไม่ต่ำกว่าสามในสี่ของจำนวนกรรมการทั้งหมด

ความในวรรคหนึ่ง มิให้ใช้บังคับกับผู้ซึ่งมีสัญชาติประเทศสมาชิกอาเซียน ซึ่งอาศัยสิทธิตามสนธิสัญญาที่ประเทศไทยเป็นภาคีหรือมีความผูกพันตามพันธกรณี”

ผู้วิจัยเห็นว่า ประเทศไทยในฐานะประเทศสมาชิกอาเซียนและเป็นหนึ่งในห้าประเทศสมาชิกอาเซียนซึ่งเป็นผู้ริเริ่มการก่อตั้งประชาคมอาเซียน จึงควรรีบเร่งในการเจรจาเปิดการค้าเสรี โดยจัดทำตารางข้อผูกพันและการปรับปรุงกฎหมายภายในประเทศให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ AEC Blueprint 2015 กำหนดไว้ และผู้วิจัยเห็นว่า การเปิดเสรีการค้าบริการประกันชีวิตในระดับที่สูงขึ้นกว่าปัจจุบันจะเป็นผลดีแก่ประเทศไทยเป็นอย่างมาก เพราะจะก่อให้เกิดการพัฒนาบุคลากร การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ มีการถ่ายทอดเทคโนโลยีใหม่จากต่างประเทศเข้ามาสู่ภายในประเทศไทย ซึ่งจะเป็นผลดีทำให้ธุรกิจประกันชีวิตของประเทศไทยได้เติบโตและพัฒนาขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

ในการศึกษาและทำวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ดร.ชนศ สุจารีกุล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้สละเวลาอันมีค่ารับเป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ รวมทั้งคอยช่วยเหลือให้คำแนะนำต่างๆและขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูมิ มุสิกศิลป์ ที่กรุณาให้เกียรติรับเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ พร้อมทั้งให้คำแนะนำต่างๆที่เป็นประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ รวมทั้งขอบพระคุณศาสตราจารย์ ดร. สมปอง สุจริตกุล ที่กรุณาให้เกียรติเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และได้ให้คำปรึกษาตลอดจนข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งที่ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ ทั้งนี้ ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยรังสิตและบัณฑิตวิทยาลัยที่ได้ให้โอกาสในการนำเสนองานวิจัยนี้

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงการคลัง.สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง. (2555). *การเปิดเสรีการค้าบริการด้านการเงินในกรอบอาเซียน*.

กรุงเทพฯ: กระทรวงการคลัง

คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจ สภาผู้แทนราษฎรร่วมกับสถาบันพระปกเกล้า. (2555). *รายงานการศึกษาเรื่องการเตรียมความพร้อมและการปรับตัวของประเทศไทยในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ปี 2558*.

กรุงเทพฯ: บริษัท ส เจริญ การพิมพ์ จำกัด.

จุฬาทิป คล้ายทับทิม. (2555). *ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนกับประเทศไทย*. ราชบุรี: โรงพิมพ์ชุมนุม สหกรณ์การการแห่งประเทศไทย จำกัด.

ชุมพร ปัจจุสานนท์. (2537). *การค้าบริการภายใต้ข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ*. *วารสารกฎหมาย (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)*

ชนศ สุจารีกุล. (ม.ป.ป.). *กฎหมายว่าด้วยอาเซียน:ตำราประกอบการสอนระดับปริญญาเอก*. มหาวิทยาลัยรังสิต.

บริษัท เบเคอร์ แอนด์ แม็คเค็นซี จำกัด. (2546). *โครงการศึกษาเรื่องกฎหมายประกันภัยของประเทศในกลุ่มประชาคมอาเซียน*. กรุงเทพฯ.

ประสิทธิ์ เอกบุตร. (2551). *กฎหมายระหว่างประเทศเล่ม 1 สนธิสัญญา*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

สถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง. (2549). *รายงานฉบับสมบูรณ์การเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเปิดเสรีภาคการเงินของไทย 2549 ปี*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง.

Foreign direct investments net inflow, intra and extra ASEAN. (2013). Retrieved May 8, 2018, from

http://www.asean.org/images/2013/resourse/statistics/Foreign%20Investment%20Statistics_/Table%2025.pdf.

Insurance Industry in the Philippines. (2018). *seeking growth in uncertain times*. Retrieved March 8, 2018, from

<http://www.nortonrosefulbright.com/files/insurance-industry-in-the-philippines-78699.pdf>.

Norton Rose Fulbright and DEDL. (2018). *Insurance Regulation Myanmar*. Retrieved March 8, 2018, from

<http://www.nortonrosefulbright.com/files/insurance-regulation-in-myanmar-00732.pdf>.

Norton Rose Fulbright and DEDL. (2018). *Insurance Regulations Malaysia: Ten thing to know*. Retrieved March 8,

2018, from <http://www.nortonrosefulbright.com/files/insurance-regulation-in-Malaysia-00732.pdf>